

บทที่ 5

บทสรุป และข้อเสนอแนะ

5.1 สรุปผลการศึกษา

ผู้ศึกษาสร้างสรรค์ผลงาน ศิลปะการจัดวาง: สัมพันธภาพระหว่างเสียงอคูสติค อิเล็กทรอนิกส์ กับ ความรู้สึกของมนุษย์ ซึ่งมีแรงบันดาลใจในการสร้างสรรค์ ประกอบกับการศึกษาเสียงที่เกิดขึ้นรอบตัวผู้ศึกษาที่มีอิทธิพลต่อความรู้สึกและจากการประสบปัญหาจากการนำเสนอผลงานทางด้านเสียงเพียงอย่างเดียวที่ก่อให้เกิดความไม่เข้าใจของผู้ชมผลงาน ทำให้เกิดแนวความคิดในการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะการจัดวางทางด้านเสียงที่สามารถแสดงความรู้สึกของผู้ศึกษาตามสภาพแวดล้อมต่างๆ ได้ และสามารถสื่อความหมายทางด้านความรู้สึกให้เกิดความเข้าใจกันระหว่างผู้ชมผลงานกับแนวคิดของผู้สร้างสรรค์ได้อย่างมีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้น

การศึกษา และสร้างสรรค์ผลงานมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาเสียงสภาพแวดล้อมรอบตัวของผู้ศึกษาที่มีอิทธิพลกับอารมณ์ความรู้สึกได้อย่างไร และการศึกษาสัญลักษณ์ต่างๆ ของพื้นผิว แสงสี ที่จะนำมาใช้สนับสนุนการรับรู้ทางการตีความหมาย รวมถึงการแทนค่าความหมายทางศิลปะของเสียง พื้นผิว และแสงสี ในทัศนะของผู้ศึกษาเอง จนถึงขั้นตอนการนำความรู้สึกเหล่านั้น ซึ่งเป็นนามธรรมมาสร้างสรรค์ให้เป็นรูปธรรม โดยการใช้ทัศนธาตุทางศิลปะ ซึ่งประกอบไปด้วย สี, เส้น, มิติ, พื้นผิว, รูปทรง, พื้นที่, และแสงสี ให้มีการทำงานที่สัมพันธ์กันตามแนวความคิดและจินตนาของผู้ศึกษา

จากการศึกษา ผู้ศึกษาได้เปรียบเทียบกระบวนการทำงานจากระยะก่อนการสร้างสรรค์ผลงาน และระยะหลังการสร้างสรรค์ผลงาน พบว่าการแทนค่าความหมายด้วยสัญลักษณ์ทางศิลปะส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงแนวความคิด และจินตนาการ เนื่องจากการหาข้อมูลในระลอกแรก การสร้างสรรค์เป็นการศึกษาค้นคว้าด้วยตัวเอง ซึ่งผลงานยังไม่เกิดขึ้นจริง ทำให้มีกรอบในการสร้างสรรค์ที่แน่นอนเป็นไปตามเป้าหมายในการถ่ายทอดความรู้สึก แต่เมื่อสร้างสรรค์ผลงานออกแสดงสู่สาธารณชนแล้ว การแทนค่าความหมายด้วยสัญลักษณ์ทางศิลปะ แสงสี พื้นผิว เสียง ทำให้แนวความคิด และจินตนาการของผู้ศึกษาเปลี่ยนไปจากเดิม เหตุผลที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงเนื่องมาจากปัจจัยรอบด้านที่มีผลกระทบต่อผลงาน เพราะการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะประเภทจัดวางจะต้องคำนึงถึงทุกๆ ปัจจัย ไม่ว่าจะเป็นประวัติศาสตร์ของสถานที่ที่จัดแสดง โครงสร้างสถานที่ บรรยากาศจากสถานที่ ระยะเวลาในการแสดง วัสดุอุปกรณ์ในการนำเสนอ ซึ่งจะต้องลงรายละเอียดในทุกๆ ขั้นตอน สิ่งต่างๆ เหล่านี้เป็นผลกระทบต่อการสร้างสรรค์ผลงานทั้งสิ้น ผู้ศึกษา

ได้ทำการเปรียบเทียบความสำเร็จในการสร้างสรรค์ด้วยตารางการเปรียบเทียบระยะการสร้างสรรค์ ก่อนและหลังทางด้านเทคนิค ดังนี้

ตาราง 13 แสดงการเปรียบเทียบการสร้างสรรค์ผลงานระยะก่อนสร้างสรรค์ผลงาน และระยะหลัง การสร้างสรรค์ผลงาน

รายการเปรียบเทียบ เทคนิค	ระยะในการสร้างสรรค์ด้านเทคนิค						ความคิดเห็น	
	ระยะก่อนการสร้างสรรค์			ระยะหลังการสร้างสรรค์			ตรงตาม	ไม่ตรงตาม เป้าหมาย
	เสียง	พื้นผิว	แสงสี	เสียง	พื้นผิว	แสงสี		
การแทนค่าความหมายด้านความรู้สึก								
- เสียงให้ความรู้สึกกลัว	●			●			✓	
- เสียงให้ความรู้สึกอึดอัด	●			●			✓	
- เสียงให้ความรู้สึกผ่อนคลาย	●			●			✓	
- พื้นผิวรูปทรงกรวยให้ความรู้สึกกลัว		●			●		✓	
- พื้นผิวรูปทรงกรวยให้ความรู้สึกอึดอัด		●			●		✓	
- พื้นผิวเส้นหยักให้ความรู้สึกผ่อนคลาย		●						✓
- แสงสีน้ำเงินให้ความรู้สึกกลัว			●					✓
- แสงสีแดงให้ความรู้สึกอึดอัด			●			●	✓	
- แสงเขียวให้ความรู้สึกผ่อนคลาย			●					✓
กรอบทฤษฎีในการสร้างสรรค์ผลงาน								
- แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับศิลปะทางด้านเสียง (Sound Art)								
- เนื้อหา	●			●			✓	
- เทคนิค	●			●			✓	
- แนวคิดและทฤษฎีด้านเสียง								
- เทคนิค	●			●			✓	
- แนวคิดและทฤษฎีด้านศิลปะ								
- เนื้อหา		●	●		●	●		✓
- เทคนิค		●	●					✓

จากการเปรียบเทียบผู้ศึกษาแบ่งการสรุปออกเป็น 2 ส่วน คือการแทนค่าด้านความรู้สึกลึก และกรอบทฤษฎีในการสร้างสรรค์ โดยสรุปจากช่วงระยะก่อนการสร้างสรรค์ และระยะหลังการสร้างสรรค์ ดังรายละเอียดต่อไปนี้

สรุปผลจากตาราง 13 ในส่วนของการแทนค่าด้านความรู้สึกลึก

การแทนค่าความรู้สึกลึกด้วยเสียง ถือว่าประสบความสำเร็จตามเป้าหมาย ไม่ว่าจะเป็ความเสี่ยงให้ความรู้สึกลึกกลัว เสี่ยงให้ความรู้สึกลึกอึดอัด และเสี่ยงให้ความรู้สึกลึกผ่อนคลาย เป็นการสร้างสรรค์ผลงานที่ถ่ายทอดความรู้สึกลึกไปตามแนวความคิดของผู้ศึกษา เริ่มตั้งแต่การหาข้อมูลได้ตรงตามความรู้สึกลึก และขั้นตอนสร้างสรรค์ผลงานทางด้านเทคนิค ก็ยังสามารถดำเนินไปตามเป้าหมายด้านความรู้สึกลึกทั้งสามความรู้สึกลึก

การแทนค่าความรู้สึกลึกด้วยพื้นผิว มีทั้งที่ประสบความสำเร็จและไม่ประสบความสำเร็จในการสื่อความหมายด้านความรู้สึกลึก พื้นผิวที่ประสบความสำเร็จและตรงตามเป้าหมายในการสร้างสรรค์ คือพื้นผิวรูปทรงกรวยให้ความรู้สึกลึกกลัว และพื้นผิวรูปทรงกรวยให้ความรู้สึกลึกอึดอัด เหตุผลที่ทำให้พื้นผิวรูปทรงกรวยให้ความรู้สึกลึกได้ตรงตามเป้าหมาย ทั้งในระยะก่อนการสร้างสรรค์ จนถึงระยะหลังการสร้างสรรค์ เนื่องมาจากประสบการณ์เดิมของคนส่วนใหญ่ในการรับรู้ทางการมองเห็น จะจดจำสิ่งที่มีลักษณะถึงความแหลมคม และความยาว ของวัตถุ จะส่งผลด้านความรู้สึกลึกถึงความอันตราย น่ากลัว ทำให้ระยะก่อนการสร้างสรรค์ และระยะหลังการสร้างสรรค์มีเป้าหมายที่ตรงกันจนประสบความสำเร็จ ส่วนการแทนค่าความรู้สึกลึกด้วยพื้นผิวเส้นหยักพื้นปลาที่ไม่ประสบความสำเร็จเนื่องจาก ลักษณะของเส้นหยักให้ความรู้สึกลึกที่รุนแรง ซึ่งผู้ศึกษานั้นให้พื้นผิวทั้งสองพื้นผิวมีความผสมกลมกลืน จนการแสดงออกในการแทนค่าความหมายด้อยลงไป อีกทั้งปริมาณของพื้นผิวมีน้อยกว่าพื้นผิวรูปทรงกรวยจึงทำให้สื่อความรู้สึกลึกได้ไม่เต็มที่

การแทนค่าความรู้สึกลึกด้วยแสงสี มีทั้งที่ประสบความสำเร็จและไม่ประสบความสำเร็จในการสื่อความหมายด้านความรู้สึกลึก มีแสงสีแดงให้ความรู้สึกลึกอึดอัดเพียงส่วนเดียวเท่านั้นที่สามารถประสบความสำเร็จตามเป้าหมาย การแทนค่าความรู้สึกลึกด้วยแสงสีแดงระยะก่อนการสร้างสรรค์ ผู้ศึกษาแทนค่าความรู้สึกลึกถึงความอึดอัด ซึ่งก็เป็นไปตามเป้าหมายเช่นเดียวกับระยะหลังการสร้างสรรค์ แต่สิ่งที่แตกต่างไปจากเดิม ในช่วงระยะหลังการสร้างสรรค์ แสงสีแดงก็สามารถแทนค่าความรู้สึกลึกกลัวได้ เนื่องจากความเข้มของแสงสีแดงที่มีความชัดเจนมากกว่าแสงสีอื่นๆ จึงทำให้ความรู้สึกลึกที่ได้รับเปลี่ยนแปลงไปจากเดิม ส่วนการแทนค่าความรู้สึกลึกด้วยแสงสีน้ำเงินให้ความรู้สึกลึกกลัว และแสงเขียวให้ความรู้สึกลึกผ่อนคลายไม่เป็นไปตามเป้าหมายเนื่องจากความเข้มของแสงที่ไม่มีความชัดเจนมากพอ จึงทำให้ไม่ส่งผลต่อความรู้สึกลึกในระยะหลังการสร้างสรรค์ได้

สรุปผลจากตาราง 13 ในส่วนของกรอบทฤษฎีในการสร้างสรรค์

จากกรอบแนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับศิลปะทางด้านเสียง (Sound Art) ในการสร้างสรรค์ผลงานทางด้านเนื้อหา ในระยะก่อนการสร้างสรรค์ และระยะหลังการสร้างสรรค์ ถือว่าประสบความสำเร็จตามเป้าหมาย เนื่องจากการสร้างสรรค์ผลงานตามกรอบทฤษฎีศิลปะทางด้านเสียง ผู้ศึกษาได้กำหนดรูปแบบการสร้างสรรค์ในส่วนของเนื้อหาไว้อย่างตายตัว ผู้ศึกษาเลือกรูปแบบทางเทคนิค อคูสติก อิเล็กทรอนิกส์ (Electro Acoustic) ที่มีกระบวนการผลิตง่ายต่อการสร้างสรรค์ ส่งผลให้การออกแบบเสียงเป็นไปตามแนวความคิดทางด้านความรู้สึกได้

จากแนวคิดและทฤษฎีด้านเสียง ในการสร้างสรรค์ผลงานทางด้านเทคนิค ระยะก่อนการสร้างสรรค์ และระยะหลังการสร้างสรรค์ ถือว่าประสบความสำเร็จตามเป้าหมาย เนื่องจากการสร้างสรรค์ผลงานตามกรอบทฤษฎีด้านเสียง เป็นไปตามส่วนประกอบของการประพันธ์ดนตรีที่กำหนดไว้ ได้แก่ ความถี่เสียง ความเข้มของเสียง ระดับเสียง พื้นผิวของเสียง จังหวะของเสียง เป็นต้น ส่วนประกอบต่างๆเหล่านี้มีมาตรฐานการปรับค่าเสียง จะเห็นผลได้จากระยะหลังการสร้างสรรค์ ที่ผู้เข้าชมนิทรรศการประเมินความพึงพอใจไว้ในระดับมาก ซึ่งก็สามารถพิสูจน์ได้ว่ามาตรฐานทางด้านเสียงมีประสิทธิภาพในการสร้างสรรค์ผลงานมากพอสมควร

จากแนวคิดและทฤษฎีด้านศิลปะ ในการสร้างสรรค์ผลงานทางด้านเนื้อหาไม่ประสบความสำเร็จตามเป้าหมาย เนื่องมาจากการทำงานด้านเนื้อหาไม่สัมพันธ์กันกับกาสร้างสรรค์ผลงานด้านเทคนิค ประกอบกับปัจจัยรอบที่มีผลกระทบต่อผลงาน ไม่ว่าจะเป็นประวัติศาสตร์ของสถานที่ที่จัดแสดง โครงสร้างสถานที่ บรรยากาศจากสถานที่ ระยะเวลาในการแสดง วัสดุอุปกรณ์ในการนำเสนอ ซึ่งจะต้องลงรายละเอียดในทุกๆขั้นตอน ซึ่งไม่ได้คาดการณ์ไว้ล่วงหน้า จึงเป็นผลทำให้ไม่ประสบความสำเร็จตามเป้าหมายเท่าที่ควร

5.2 อภิปรายผลการศึกษา

ผู้ศึกษาขออภิปรายไปตามวัตถุประสงค์ของการสร้างสรรค์ผลงาน ศิลปะการจัดวาง: สัมพันธภาพระหว่างเสียงอคูสติก อิเล็กทรอนิกส์ กับความรู้สึกของมนุษย์ ดังนี้

1. เพื่อศึกษาเสียงแวดล้อมทั่วไปในชีวิตประจำวัน ที่มีอิทธิพลต่ออารมณ์ความรู้สึกของผู้ศึกษาเอง
2. เพื่อแสดงถึงความสัมพันธ์ของเสียงอคูสติก อิเล็กทรอนิกส์ (Electronic Acoustic) กับการรับรู้ของผู้เข้าชมนิทรรศการ
3. เพื่อศึกษาค้นคว้าหาอุปถัมภ์ต่างๆ ของพื้นผิว (Textures) แสงสี ที่จะนำมาใช้สนับสนุน ให้งานออกแบบเสียงมีอิทธิพลต่อการรับรู้ทางด้านอารมณ์ความรู้สึก

4. เพื่อต้องการนำเสนอผลงานศิลปะการจัดวางด้านเสียง ให้เกิดการโต้ตอบ ปฏิสัมพันธ์ ระหว่างตัวผลงานกับผู้ชมผลงาน ในเชิงการตีความหมายทางอารมณ์ความรู้สึก จากวัตถุประสงค์ที่ได้กล่าวมาแล้วข้างต้น ผู้ศึกษาได้แบ่งการอภิปรายวัตถุประสงค์ ออกเป็น 2 ลักษณะ ได้แก่ ลักษณะของผู้ศึกษา และลักษณะของผู้เข้าชมผลงานนิทรรศการ ดังนี้

ลักษณะของผู้ศึกษา

1. จากการศึกษาเสียงแวดล้อมทั่วไปในชีวิตประจำวันที่มีอิทธิพลต่ออารมณ์ความรู้สึกของผู้ศึกษา สรุปได้ว่า การได้ยินเสียงสภาพแวดล้อมรอบๆตัวผู้ศึกษา มีองค์ประกอบและปัจจัยที่จะส่งผลต่ออารมณ์ความรู้สึกของผู้ศึกษา แบ่งออกเป็น 2 ประเภทใหญ่ คือ ลักษณะของผู้รับรู้ เช่น อารมณ์, อิทธิพลของสังคม, ความสนใจ เป็นต้น และลักษณะของสิ่งเร้า เช่น ขนาดความเข้มหรือความหนักเบาของสิ่งเร้า, ความเคลื่อนไหวของสิ่งเร้า, การกระทำซ้ำๆ ของสิ่งเร้า, ขนาดของสิ่งเร้า, ลักษณะการตัดกัน ของสิ่งเร้า เป็นต้น สิ่งต่างๆ เหล่านี้มีส่วนช่วยส่งผลทำให้สิ่งเร้ามีอิทธิพลต่ออารมณ์ความรู้สึกจากการได้ยินของผู้ศึกษา เช่น เมื่อผู้ศึกษาได้ยินเสียงประตูเปิดแบบฝืดๆ ในขณะที่ช่วงบรรยากาศยามค่ำคืน และเงียบสนิท ทำให้ผู้ศึกษาเกิดความกลัว ด้วยอนุภาคนขนาดความเข้มขอเสียง บวกกับอารมณ์ในช่วงเวลานั้น จึงเป็นไปได้อย่างยิ่งที่จะทำให้เกิดอารมณ์ความรู้สึกขึ้นมาได้

2. จากการศึกษาค้นคว้าหาอุปลักษณะต่างๆ ของพื้นผิว (Textures) แสงสี ที่จะนำมาใช้สนับสนุน ให้งานออกแบบเสียงมีอิทธิพลต่อการรับรู้ทางด้านอารมณ์ความรู้สึกของผู้ศึกษา สรุปได้ว่า พื้นผิวมีส่วนช่วยส่งเสริมทางด้านอิทธิพลอารมณ์ความรู้สึกต่อผู้ศึกษาเป็นอย่างมาก เพราะพื้นผิวเป็นสิ่งเร้าทางสายตา ซึ่งจากการวิจัยที่มีผลการรวบรวมสถิติไว้ว่า การรับรู้ของมนุษย์จากประสาทสัมผัสทั้งห้า อันเป็นที่ยอมรับกันแพร่หลาย นำเสนอผลการศึกษาว่า จักขุสัมผัส (การมองเห็น) มีประสิทธิภาพสูงสุด คือ เป็นร้อยละ 75 รองลงไปตามลำดับ คือ โสตสัมผัส (การได้ยิน) ร้อยละ 15 กายสัมผัส (การสัมผัส) ร้อยละ 5 จีวาหสัมผัส (การชิมรส) ร้อยละ 3 และการสัมผัส (การดมกลิ่น) คิดเป็นร้อยละ 2 ซึ่งการรับรู้ที่ตอบสนองอารมณ์ความรู้สึกของมนุษย์มากที่สุดเป็นการรับรู้ทางการมองเห็น เพราะฉะนั้นการมองเห็น จึงเป็นส่วนสำคัญที่จะช่วยให้การสร้างสรรค์ผลงานมีอิทธิพลสัมพันธ์กับการรับรู้ด้านอื่นๆ และจากการค้นคว้าพบว่า ลักษณะของสิ่งเร้า เช่น ขนาดความเข้มหรือความหนักเบาของสิ่งเร้า, ความเคลื่อนไหวของสิ่งเร้า, การกระทำซ้ำๆ ของสิ่งเร้า, ขนาดของสิ่งเร้า, ลักษณะการตัดกันของสิ่งเร้า เป็นต้น ก็มีมีส่วนส่งเสริมด้านอารมณ์ความรู้สึกเช่นกัน

ลักษณะของผู้เข้าชมผลงานนิทรรศการ

1. จากผลการประเมินผลงานสร้างสรรค์ ถึงลักษณะความสัมพันธ์ของเสียงอคูสติก อิเล็กทรอนิกส์ (Electronic Acoustic) และเกิดการโต้ตอบปฏิสัมพันธ์ ระหว่างตัวผลงานศิลปะการ

จัดวางด้านเสียง กับการรับรู้ในเชิงการตีความหมายทางอารมณ์ความรู้สึกของผู้เข้าชมนิทรรศการ ผ่านแบบสอบถามที่ผู้ศึกษาได้จัดทำขึ้น ผู้ศึกษาสรุปการประเมินของผู้เข้าชมจำนวน 57 คนดังนี้

สรุปผลการประเมินจากตาราง 14 ด้านการจัดนิทรรศการ

การประเมินในส่วนนี้มีความเหมาะสมด้านสถานที่ และพื้นที่ในการจัดแสดง เหมาะสมด้านระยะเวลาในการจัดแสดง การประชาสัมพันธ์นิทรรศการ ความน่าสนใจของผลงาน และผลงานทำให้เกิดประสบการณ์การรับรู้ แรงบันดาลใจ ความคิดสร้างสรรค์ใหม่ๆ ได้รับการประเมินส่วนใหญ่อยู่ระดับมาก

สรุปผลการประเมินจากตาราง 14 ด้านองค์ประกอบผลงาน

เทคนิคด้านแสงสี

การประเมินในส่วนนี้ทำให้ผู้ศึกษาทราบว่า ขนาดความเข้มของสีเข้ม มีส่วนสำคัญที่จะทำให้การตีความหมายทางด้านความรู้สึกเปลี่ยนแปลงไปได้ เนื่องจากในระยะก่อนการสร้างสรรค์ผลงานผู้ศึกษามีความตั้งใจให้แสงมีความเข้มในอีกระดับหนึ่ง แต่เมื่อเข้าถึงระยะสร้างสรรค์ผลงานค่าความเข้มของสีไม่สามารถเป็นไปตามที่ต้องการได้ลักษณะของแสงจึงมีค่าความเข้มต่ำจากที่คิดไว้ ทำให้การประเมินประสิทธิภาพของแสงสีมีหลากหลายความคิดเห็นไม่ตรงตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ ในส่วนนี้ได้รับการประเมินส่วนใหญ่อยู่ที่ระดับปานกลาง ก็ถือว่าประสบความสำเร็จในระดับหนึ่ง

เทคนิคด้านเสียง

การประเมินในส่วนนี้ เป็นไปตามเป้าหมายที่วางไว้ทางด้านความรู้สึก 'ได้แก่ เสียงให้ความรู้สึกกลัวได้รับการประเมินให้อยู่ในระดับมากที่สุด เสียงให้ความรู้สึกอึดอัด ได้รับการประเมินให้อยู่ในระดับมาก และเสียงให้ความรู้สึกผ่อนคลาย ได้รับการประเมินให้อยู่ในระดับปานกลาง ตามลำดับ ถือว่าประสบความสำเร็จในผลงานทางด้านเสียง

เทคนิคด้านพื้นผิว

ในส่วนนี้ผู้ศึกษาได้ข้อสังเกตจากการตอบแบบประเมินของผู้เข้าชมผลงานนิทรรศการ สรุปได้ว่า ลักษณะความรู้สึกภายในส่วนตัวของแต่ละบุคคลมีส่วนช่วยส่งเสริมในการตัดสินใจด้านความรู้สึก เพราะจากการสอบถามผู้เข้าชมด้วยตัวเองพบว่าโดยส่วนใหญ่มีความเห็นจากจิตใต้สำนึกว่าพื้นผิวที่มีความแหลมคม จะให้ความรู้สึกอันตราย น่ากลัว ผสมกับสถานที่จัดแสดงมีขอบเขตของพื้นที่ที่แคบ ซึ่งพยายามบีบให้คนรู้สึกอึดอัด ทำให้เกิดบรรยากาศและคล้อยตามไปทำสิ่งที่ผู้ศึกษาสร้างสรรค์ขึ้น ซึ่งได้รับการประเมินส่วนใหญ่ให้อยู่ในระดับมาก ซึ่งถือว่าประสบความสำเร็จในการสร้างสรรค์ผลงาน

ตาราง 14 สรุปการประเมินผลด้วยการแสดงจำนวนร้อยละค่าเฉลี่ยระดับความพึงพอใจ ต่อผลงานนิทรรศการ

รายการประเมิน	ระดับความพึงพอใจ										รวม	ค่าเฉลี่ย	ระดับความ
	มากที่สุด		มาก		ปานกลาง		น้อย		น้อยที่สุด				
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ			
ด้านการจัดนิทรรศการ													
ความเหมาะสมด้านสถานที่ และพื้นที่แสดงงาน	6	10.53	34	59.65	16	28.07	1	1.75	0	0	57	3.8	มาก
ความเหมาะสมด้านระยะเวลาในการจัดแสดง	12	21.05	31	54.39	13	22.81	1	1.75	0	0	57	3.41	ปานกลาง
การประชาสัมพันธ์นิทรรศการ	2	3.51	22	38.60	24	42.11	9	15.79	0	0	57	3.28	ปานกลาง
ความน่าสนใจของผลงาน	23	40.35	27	47.37	6	10.53	1	1.75	0	0	57	4.25	มากที่สุด
ผลงานทำให้เกิดประสบการณ์การเรียนรู้ แรงบันดาลใจความคิดสร้างสรรค์ ใหม่ ๆ	27	47.37	19	33.33	7	12.28	4	7.02	0	0	57	4.19	มากที่สุด
ด้านองค์ประกอบผลงาน													
แสงสีแสงให้ความรู้สึก น่ากลัว	21	36.84	14	28.07	5	17.54	4	15.79	1	1.75	57	3.8	มาก
แสงสีแสงให้ความรู้สึกอึดอัด	19	33.33	24	42.11	6	10.53	7	12.28	1	1.75	57	3.9	มาก
แสงสีแสงให้ความรู้สึกผ่อนคลาย	3	5.26	8	14.04	12	21.05	20	35.09	14	24.56	57	2.39	น้อย
แสงสีน้ำเงินให้ความรู้สึก น่ากลัว	12	21.05	9	24.56	16	28.07	14	24.56	7	1.75	57	3.39	ปานกลาง

ตาราง 14 (ต่อ) สรุปการประเมินผลด้วยการแสดงจำนวนร้อยละค่าเฉลี่ยระดับความพึงพอใจ ต่อผลงานนิทรรศการ

รายการประเมิน	ระดับความพึงพอใจ										รวม	ค่าเฉลี่ย	ระดับความพึง
	มากที่สุด		มาก		ปานกลาง		น้อย		น้อยที่สุด				
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ			
แสดงสีน้ำเงินให้ความรู้สึกอัดอัด	10	17.54	11	19.30	21	36.84	11	19.30	4	7.02	57	3.19	มาก
แสดงสีน้ำเงินให้ความรู้สึกผ่อนคลาย	12	21.05	17	29.82	13	22.81	12	21.05	3	5.26	57	3.29	มาก
แสดงสีเขียวให้ความรู้สึก น่ากลัว	9	15.79	15	26.32	16	28.07	9	15.79	8	14.04	57	3.12	ปานกลาง
แสดงสีเขียวให้ความรู้สึกอัดอัด	9	15.79	15	17.54	17	26.32	13	17.54	15	22.81	57	2.83	ปานกลาง
แสดงสีเขียวให้ความรู้สึกผ่อนคลาย	13	22.81	12	21.05	19	33.33	10	17.54	3	5.26	57	3.84	มาก
เสียงให้ความรู้สึก น่ากลัว	20	35.09	17	29.82	16	28.07	3	5.26	1	1.75	57	3.89	มาก
เสียงให้ความรู้สึกอัดอัด	15	26.32	22	38.60	17	29.82	3	5.26	0	0	57	4.24	มากที่สุด
เสียงให้ความรู้สึกผ่อนคลาย	14	24.56	13	22.81	17	29.82	11	19.30	2	3.51	57	3.43	มาก
พื้นผิวรูปทรงกรวยให้ความรู้สึกน่ากลัว	16	28.07	21	36.84	14	24.56	4	7.02	1	3.51	57	3.14	มาก
พื้นผิวรูปทรงกรวยให้ความรู้สึกอัดอัด	14	24.56	22	38.60	11	19.30	4	10.53	1	7.02	57	3.29	มาก
พื้นผิวรูปทรงกรวยให้ความรู้สึกผ่อนคลาย	2	3.51	7	12.28	16	26.32	21	36.84	13	21.05	57	2.08	น้อย
พื้นผิวนูนสูงเส้นหยักให้ความรู้สึกน่ากลัว	13	22.81	12	17.54	26	36.84	9	14.04	5	8.77	57	3.33	มาก
พื้นผิวนูนสูงเส้นหยักให้ความรู้สึกอัดอัด	9	15.79	18	31.58	16	28.07	10	17.54	4	7.02	57	3.33	มาก
พื้นผิวนูนสูงเส้นหยักให้ความรู้สึกผ่อนคลาย	8	14.04	15	26.32	11	21.05	15	26.32	7	12.28	57	3.02	มาก

5.3 ปัญหาและข้อเสนอแนะ

ด้านการค้นคว้าข้อมูล

1. การเก็บข้อมูลในรูปแบบดิจิทัลทางด้านเสียงมีความยากลำบาก ในการจะได้มาซึ่งเสียงที่มีคุณภาพ เพราะเนื่องจากขาดเครื่องมือในการบันทึกเสียงที่มีคุณภาพ จากการบันทึกจะมีเสียงรบกวนที่นอกเหนือการควบคุม จึงต้องอาศัยจังหวะและเวลาในการบันทึกข้อมูล ในการบันทึกข้อมูลครั้งต่อไป ผู้ศึกษาจึงใช้เครื่องมือที่มีประสิทธิภาพในการบันทึกมากขึ้น เพราะจะมีส่วนช่วยเสียงที่ได้มีความชัดเจนเพิ่มขึ้น

2. การหาข้อมูลทางด้านพื้นผิว ที่ต้องคำนึงถึงความเหมาะสม และสามารถสะท้อนแนวความคิดนั้น ต้องอาศัยประสบการณ์ในการรับรู้ที่มีอยู่เดิมของผู้ศึกษา ผสมกับการอ้างอิงข้อมูลที่ได้ตามแนวคิดและทฤษฎี ซึ่งทำให้มีข้อจำกัดทางความคิดพอสมควร ผู้ศึกษาจึงเลือกลักษณะพื้นผิวจากความรู้สึกรู้สึกของผู้ศึกษาเองเป็นส่วนใหญ่

ด้านการสร้างสรรค์ผลงาน

1. ในขั้นตอนการสร้างผลงานพื้นผิวเส้นหยักพื้นปลาได้พบปัญหาในการติดตั้งผลงานกับผนัง เนื่องจากพื้นผิวเส้นหยักพื้นปลามีพื้นที่ในผนังลงผนังน้อย ทำให้เกิดความล่าช้า เสียเวลาในการติดตั้ง ผู้ศึกษาแก้ปัญหาโดยการติดผนังพื้นผิวลงแผ่นกระดาษ เนื่องจากว่ากระดาษแผ่นใหญ่มีพื้นที่มากพอในการยึดกับผนัง

2. ปัญหาอีกประการหนึ่งที่พบคือการทำงานของแสงสี ด้วยการกำหนดเวลาที่มีข้อจำกัดในการเปลี่ยนแปลงและปรับให้เข้ากับเสียง เนื่องจากระบบการทำงานของแสงเป็นการทำงานของ Hardware แบบสำเร็จที่มาประกอบใหม่ทำให้เกิดข้อจำกัดในการทำงาน ควรจะใช้หลอดไฟที่มีกำลังวัตต์ที่สูงขึ้น เพื่อให้แสงมีความสมบูรณ์มากขึ้น

3. ในการทำงานศิลปะประเภทจัดวางมีความสำคัญอย่างยิ่งที่ผู้สร้างสรรค์ต้องมีความละเอียดรอบคอบในทุกๆ ด้าน ไม่ว่าจะเป็นสถานที่จัด วัสดุที่ใช้ ประวัติศาสตร์ของสถานที่ การสร้างบรรยากาศ การติดตั้ง ให้มีความสัมพันธ์กันทั้งหมดจะทำให้ผลงานมีความสมบูรณ์ได้

ด้านสถานที่

1. ปัญหาที่เกิดจากปัจจัยแทรกซ้อน เช่น อากาศภายในพื้นที่จัดแสดงไม่ถ่ายเท ทำให้การทำงานของชิ้นงานด้อยลงไป เนื่องจากงานมีแนวคิดที่เล่นกับความรู้สึก แต่เมื่อมีความรู้สึกจากการรับรู้ผ่านผัสสะอื่นๆ ที่ไม่ได้ถูกกำหนดไว้ ทำให้ผู้ฟังไม่พยายามที่จะทนยืนชมผลงานได้ เพราะฉะนั้นในการทำงานครั้งต่อไปจะต้องคำนึงถึงในทุกๆ ส่วนที่มีผลกระทบต่อผลงาน

2. ความไม่เหมาะสมในการเลือกพื้นที่ในการนำเสนอผลงาน ทำให้ผลงานไม่สามารถสื่อความหมายถึงสิ่งที่ผลสร้างสรรค์สรรค์กำลังจะนำเสนอได้อย่างเต็มประสิทธิภาพ ในส่วนของพื้นที่ที่ผู้สร้างสรรค์ผลงานต้องการให้แสดงความรู้สึกผ่อนคลายไม่สามารถทำงานได้ตามแนวคิด ซึ่งมีผลมาจากพื้นที่ ควรจะเปิดพื้นที่ในส่วนนี้ให้กว้างมากขึ้น อาจจะเลือกวัสดุที่ให้ความรู้สึกผ่อนคลาย เช่น ฟองน้ำ เบาะนุ่มๆ หรือ ใช้สื่อวิดีโอในการฉายภาพที่ตรงกระประสบการณ์เดิมของผู้คนส่วนใหญ่ฉายลงบนผนังให้ครอบคลุมทั้งห้องก็จะสามารถดึงเอาความรู้สึกผ่อนคลายออกมาได้

สรุปโดยรวม จากการศึกษาที่มีการปรับปรุงและพัฒนาในด้านมุมมอง รูปแบบ และเนื้อหาอย่างต่อเนื่อง ในด้านกระบวนการสร้างสรรค์นั้น ได้ผ่านกระบวนการแก้ไข และปรับปรุงในการทำงานตลอดเวลา เพื่อพัฒนาผลงานให้สมบูรณ์ ให้ผู้ชมเกิดความเข้าใจในผลงาน แนวความคิดที่ต้องการนำเสนอ รวมทั้งผู้เข้าชมนิทรรศการจะได้รับประโยชน์จากการชมผลงาน ในเรื่องประสบการณ์ใหม่ในการเข้าถึงผลงานด้านเสียงอคูสติก อิเล็กทรอนิกส์ (Electronic Acoustic) ที่มีกระบวนการนำเสนอรูปแบบศิลปะการจั่ววาง ซึ่งตัวผลงานสามารถเข้าไปมีบทบาทโต้ตอบในกระบวนการทางความคิด และถ่ายทอดความรู้สึกออกมา ในเชิงความคิดเห็น และความพึงพอใจ และผู้เข้าชมตระหนักถึงความสำคัญของบรรยากาศรอบๆ ข้างที่จะส่งผลทางด้านการรับรู้ ไม่ว่าจะเป็น ตา หู สัมผัส ให้เกิดอิทธิพลทางด้านความรู้สึกขึ้นมาได้ สุดท้ายนี้ผู้ศึกษาหวังเป็นอย่างยิ่งว่า ผลงานที่ผู้ศึกษาสร้างสรรค์ขึ้นจะเป็นแรงบันดาลใจ เป็นทางเลือกให้ผู้ที่สนใจนำไปต่อยอดทางความคิดได้